

rankingowych¹, na stronach Muzeum znajdziemy również wypowiedzi kilku historyków uzasadniających swoje wybory. Bolesława Chrobrego dotyczą dwie: prof. Marcina Kuli z Uniwersytetu Warszawskiego i Akademii Teatralnej oraz dra Pawła Figurskiego z Instytutu Sztuki PAN². Krótkie, 2–3 minutowe filmy mogą posłużyć jako materiały dydaktyczne dla nauczycieli³. Dr Paweł Figurski podkreśla szczególne zasługi Chrobrego, które dają mu pierwsze miejsce w panteonie władców Polski. Po pierwsze położył on podwaliny pod instytucje zarówno państwowe, jak i kościelne. Po drugie, fakt, iż to właśnie Chrobremu inni monarchowie zawdzięczają swoje istnienie instytucjonalne. Nagranie to może posłużyć zarówno jako podsumowanie lekcji o Bolesławie Chrobrym, jak i materiał do dyskusji z uczniami. Ponadto na stronie znajdują się artykuły i podcasty o Bolesławie Chrobrym i jego czasach, np. „Bolesław Chrobry – twórca imperium Piastów”⁴, w których prof. Przemysław Urbańczyk z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Polskiej Akademii Nauk niezwykle ciekawie przybliżył postać, politykę i czasy panowania B. Chrobrego. Do wykorzystania na lekcjach w szkole ponadpodstawowej mogą być fragmenty tej rozmowy. Zdaniem przewodnim, wokół którego warto budować narrację na lekcji, może być teza, że: „Władza zawsze była domeną ludzi zdeterminowanych, charyzmatycznych, ale też bezwzględnych”. Powinniśmy tak dobrać fragmenty podcastu, aby uwzględnić treści nauczania zawarte w podstawie programowej (Uczeń: wyjaśnia uwarunkowania powstania państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w. – zakres podstawowy; charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego, dokonuje bilansu panowania władców piastowskich do 1138 r. – zakres rozszerzony)⁵ i umożliwić uczniom rozwinięcie tej tezy. Pytania zadawane uczniom mogą dotyczyć zarówno funkcjonowania państwa, jak i samego władcy, np.: Gdzie Chrobry zdobył wiedzę na temat funkcjonowania państwa i rządzenia nim?; Gdy patrzemy na panowanie Bolesława – gdybyśmy wyobrazili sobie to panowanie jako pewnego rodzaju wykres na osi czasu, pewnego rodzaju sinusoidę – to w których latach byłby szczyt osiągnięć?

¹ <https://muzhp.pl/uploads/files/2025-07/686b502f904d6117194960.pdf>

² <https://muzhp.pl/aktualnosci/ranking-krolow-polski-wyniki>

³ Znajdziemy tam filmy dotyczące postaci Władysława Łokietka, Kazimierza Wielkiego, Kazimierza Jagiellończyka, Stefana Batorego, Zygmunta II Augusta, Stanisława Augusta. Materiały te również mogą posłużyć celom edukacyjnym.

⁴ <https://youtu.be/CY-sCQka0l8>

⁵ https://gwo.pl/historia_uszczuplona_podstawa_programowa_28-06-2024/

Dla uczniów zainteresowanych tematem interesujący będzie podcast Łukasza Starowieyskiego pt. „Bolesław Chrobry – pierwszy król, wielki władca”⁶. Propozycją dla młodszych uczniów jest słuchowisko z cyklu *Piastodzieje*, cz. 2 pt. *Bolesław Chrobry*⁷.

Przedstawione przeze mnie materiały to tylko część propozycji Muzeum. Zachęcam do zapoznania się z ofertą i wykorzystania do pracy z uczniami.

Nie tylko MHP opublikowało materiały rocznicowe, wiele instytucji przygotowało uroczyste obchody, którym towarzyszyły naukowe przedsięwzięcia, m.in. wystawy i otwarte wykłady. Jednym z nich był wykład prof. dr. hab. Krzysztofa Ożoga, w ramach obchodów jubileuszu Tysiąclecia Królestwa Polskiego. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Departament Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim i Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką w Krakowie, a wykład nosił tytuł „*Tysiąclecie Korony Polskiej*” – *Polska Bolesławów*⁸.

Najwięcej zróżnicowanych materiałów zarówno dla nauczycieli, jak i rodziców zamieścił Portal Gniezno 2025⁹. W zakładce „edukacja” znajdują się kolorowanki, plansze edukacyjne, karty pracy, filmy edukacyjne, gazetki koronacyjne, scenariusze lekcji dla starszych i młodszych dzieci. Dla uczniów zaproponowano projekt: *W poszukiwaniu królewskiej korony*. Celem tego projektu jest zainteresowanie przeszłością Ojczyzny, poszerzenie wiedzy na temat ważnych wydarzeń związanych z historią Polski, wykorzystywania zdobytej wiedzy w sytuacjach praktycznych, przygotowanie do kształcenia i samokształcenia się w przyszłości. Znajdziemy tam wiele propozycji zadań i działań, które także w sposób wybiórczy możemy zastosować na lekcji.

Na koniec proponuję skorzystać z pomocy sztucznej inteligencji i zaprezentować uczniom ciekawy materiał, w którym znane im zapewne postaci z *Pocztu królów i książąt polskich* Jana Matejki zostaną ożywione i nabiorą koloru¹⁰.

Bardzo dobre zestawienie książek, artykułów, podcastów itp. materiałów pomocnych w pracy nauczyciela zamieściła na swojej stronie Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Hugona Kołłątaja w Krakowie¹¹.

⁶ <https://youtu.be/v5wnVw88Zw0>

⁷ <https://youtu.be/FHvJi7FCYPU>

⁸ https://youtu.be/wBQdMqRsE_0

⁹ <https://gniezno2025.pl/edukacja/>

¹⁰ <https://youtu.be/9vsRMTzhAtA>

¹¹ <https://www.pbw.edu.pl/inspiracje-edukacyjne/2600-1000-lecie-koronacji-boleslawachrobrego-1025-2025>

Internet stwarza nam nauczycielom wielkie możliwości. Coś, co kiedyś było dostępne tylko dla nielicznych lub wiązało się z całodziennym lub kilkudniowym wyjazdem, dzisiaj jest na wyciągnięcie ręki. Wzbogacajmy naszą pracę o nowe rozwiązania, pokazujmy uczniom wartościowe strony internetowe, z których mogą czerpać wiedzę i rozwijać swoje zainteresowania. Nauczyciel to ten, kto prowadzi, uczy, pomaga rozwijać skrzydła. Niech celem naszej pracy będzie szeroko pojęty rozwój młodego człowieka, świadomego obywatela, dumnego z dokonań swojego Narodu obywatela świata.

dr Joanna Kordzikowska *jest nauczycielem historii w IV Liceum Ogólnokształcącym w Rzeszowie i doradcą metodycznym w Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie.*

Agnieszka Stawarz, Renata Bąk

1000 lat Państwa Polskiego z 80-letniej perspektywy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie

1000-lecie państwa polskiego stanowi okazję do refleksji nad początkiem naszej państwowości i jej znaczeniem dla współczesnej tożsamości narodowej. To także moment sprzyjający porządkowaniu i upowszechnianiu dorobku historiografii, który przez lata powstawał dzięki pracy badaczy, nauczycieli i instytucji gromadzących oraz udostępniających wiedzę. W ten nurt wpisuje się także działalność **Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie**, której zasoby i warsztat informacyjny stanowią cenne zaplecze merytoryczne dla edukacji i nauki.

Niniejsze opracowanie wprowadza do wybranej literatury poświęconej dziejom państwa polskiego, gromadzonej przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Rzeszowie na przestrzeni 80 lat jej istnienia. Bibliografia została przygotowana z myślą o nauczycielach, studentach oraz pasjonatach historii. Zawiera zgromadzone w bibliotece publikacje z tego okresu i ukazuje różnorodność źródeł, które mogą być wykorzystywane zarówno w pracy dydaktycznej, jak i badawczej. Przez osiem dekad swojej działalności biblioteka konsekwentnie gromadziła zbiory z wielu dziedzin nauki, w tym historyczne poświęcone dziejom państwa polskiego. W zbiorach specjalnych zgromadzono cenne zasoby historyczne stanowiące dzisiaj zabytki piśmiennicze. Kroniki, roczniki i inne dokumenty źródłowe pozwalają poznać realia epoki, w której kształtowały się zręby państwa polskiego, a także ukazują sposób postrzegania świata przez ówczesnych autorów i kronikarzy.

Wpisując się w obchody 1000-lecia istnienia Państwa Polskiego prezentujemy w wyborze księgozbiór historyczny oraz materiały dydaktyczne, w tym scenariusze zajęć i gry edukacyjne dostępne w zasobach Biblioteki.

Księgozbiór historyczny

Książki:

1. Bezkrólewie po Zygmuncie Auguście i elekcyja króla Henryka / przez Tadeusza Pilińskiego ; [przedm.: St. Tarnowski]. Kraków : [s.n.], 1872 ([Kraków] : Druk. Uniw. Jagiell.).
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 143473 M
2. Bitwa grunwaldzka : (z historii Polski) / Jan Długosz ; oprac. Jan Dąbrowski. Kraków : Krakowska Spółka Wydawnicza, [1921]. (Kraków : Drukarnia Literacka pod zarządem L. K. Górskiego).
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 59246
Filia Mielec Sygnatura: BMCzy 7313
3. Dawna Polska ze stanowiska chrześcijańskiego / rozważana przez Marcellego Dłużniewskiego. Lipsk : E. Deckmann, 1861.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 21390 M
4. Dzieje panowania Jana Kazimierza od roku 1656 do jego abdykacji w roku 1668 . T. 1 / przez Michała Krajewskiego. Warszawa : S. Orgelbrand, 1846.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 144152 M
5. Dzieje panowania Jana Kazimierza od roku 1656 do jego abdykacji w roku 1668 . T. 2 / przez Michała Krajewskiego. Warszawa : S. Orgelbrand, 1846.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 144153 M
6. Dzieje Polski. T. 1 / [Józef Szujski]. Kraków : nakł. Rodziny Józefa Szujskiego, 1895.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 88060 M, CzZCh 112860 M
7. Dzieje Polski w zarysie. T. 1 / Michał Bobrzyński. Wydanie czwarte uzupełnione. Warszawa [i inni] : nakł. Gebethnera i Wolffa, 1927.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 39494 M
8. Dzieje Polski w zarysie. T. 2 / Michał Bobrzyński. Wydanie czwarte uzupełnione. Warszawa [i inni] : nakł. Gebethnera i Wolffa, 1927.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 39495 M
9. Dzieje Polski w zarysie. T. 3, Dzieje porozbiorowe / Michał Bobrzyński. Warszawa [i inni] : nakł. Gebethnera i Wolffa, [1931].
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 39496 M
10. Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej. T. 7 / przez Jędrzeja Moraczewskiego. Wydanie 2, poprawione przez autora. Poznań : nakładem i drukiem N. Kamieńskiego i Spółki, 1862.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 122797 M

11. Dzieje Rzeczypospolitej Polskiej. T. 9 / przez Jędrzeja Moraczewskiego. Wydanie 2. Poznań : nakładem i drukiem N. Kamińskiego i Spółki, 1862. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 122799 M
12. Epoka piastowska / skrypta niniejsze przejrzał, uzupełnił i opatrzył wstępem St. Zakrzewski. [B.m : b.w, ok. 1925]. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 142917 M
13. Historia Polski / napisał Władysław Smoleński. Wydanie 2. Warszawa [etc.]: Gebethner i Wolff, [1922]. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 99352 M
14. Historia Polski w obrazach Matejki / W. Kucharski. Lwów [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1923. Filia Mielec Sygnatura: BMCzy 1272
15. Historia wojny chocimskiej (1621) / Józef Tretiak. Wydanie nowe przejrzone przez autora. Kraków : Krakowska Spółka Wydawnicza, 1921. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 72286 M, WypRz 36683
16. Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. 2, Panowanie Piastów. Warszawa : Drukarnia J. K. M. i Rzplitey Gröłowska, 1780. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 5
17. Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. 3, Panowanie Piastów. Warszawa : Drukarnia J. K. M. i Rzplitey Gröłowska, 1781. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 6
18. Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. 4, Panowanie Piastów. Warszawa : Drukarnia J. K. M. i Rzplitey Gröłowska, 1783. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 7
19. Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. 5, Panowanie Piastów. Warszawa : Drukarnia J. K. M. i Rzplitey Gröłowska, 1784. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 8
20. Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa. T. 6, Panowanie Piastów. Warszawa : Drukarnia J. K. M. i Rzplitey Gröłowska, 1785. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 9
21. Historia Polski : podręcznik praktyczny do nauki historii kraju naszego. T. 1–4 Warszawa : [s.n.], 1898. Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 170947 M
22. Historia wyzwolenia Polski za panowania Jana Kazimierza (1655-1660). T. 1 / przez Antoniego Walewskiego. Kraków : [s.n.], 1866 (Kraków : %f Druk. Uniwersytetu Jagiellońskiego). Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 153205 M

23. *Historia wyzwolonej Rzeczypospolitej wpadającej pod jarzmo domowe za panowania Jana Kazimierza (1655-1660). T. 1 / przez Antoniego Walewskiego.* Kraków : Towarzystwo Naukowe Krakowskie, 1870.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 145020 M
24. *Historii polskiej treściwie opowiedzianej ksiąg dwanaście / napisał Józef Szujski.* Warszawa : Gebethner i Wolff, 1880 (Warszawa : J. Berger).
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 21393 M
25. *Jeremi Wiśniowiecki (1612-1651) / Władysław Tomkiewicz.* Warszawa : nakładem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, 1933.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 142905 M
26. *Jędrzeja Maksymiliana Fredro Dzieje narodu polskiego pod Henrykiem Walezyuszem królem polskim a potem francuzkim / przełożył z łaciny życiorysem i objaśnieniami uzupełnił Władysław Syrokomla.* Petersburg ; Mohylew : B. M. Wolff, 1855.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 130109 M
27. *Mecenat Zygmunta III i życie umysłowe na jego dworze / Czesław Lechicki.* Warszawa : Wydawnictwo Kasy im. Mianowskiego – Instytutu Popierania Nauki, 1932.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 139539 M
28. *Odrodzenie Polski / Francesco Tommasini ; [tł. P.G.].* Warszawa : F. Hoesick, 1928.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 136005 M
29. *Pamiętki po Piastach i Jagiellonach pozostałe w wierzeniach, tradycji i zabawkach / Mieczysław Offmański.* Warszawa : M. Arct, 1905
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 152809 M
30. *Pamiętniki / Jan Chryzostom Pasek ; wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Aleksander Brückner.* Kraków : nakł. Krakowskiej Spółki Wydawniczej, 1924.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 122867 M
31. *Panowanie Henryka Walezyusza i Stefana Batorego królów polskich / z rękopismów Albertrandego ; podług wyd. Ż. Onacewicza ; z dołączeniem Pamiętników historii Stefana Batorego dotyczących.* Kraków : J. Czech, 1849.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 145733 M
32. *Pisma do wieku i spraw Jana Sobieskiego. T. 1, cz. 1, Obejmująca pisma od roku 1629 do roku 1671 / zebr. i wyd. Franciszek Kluczycki.* Kraków : nakł. Akademii Umiejętności Krakowskiej, 1880.

33. Sobieszciana : bibliografia jubileuszowego obchodu dwóchsetnej rocznicy potrzeby wiedeńskiej z r[oku] 1683 z ryciną Apoteozy króla Jana III dłuta P[iusa] Welońskiego / [Władysław Wisłocki]. Wyd. redakcyi „Przewodnika Bibliograficznego”. Lwów : nakł. Centralnego Komitetu Jubileuszowego ; Kraków : G. Gebethner i Sp, 1884.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 152788 M
34. Stanisław Leszczyński i Polska w pierwszej połowie XVIII wieku. T. 1 / przez autora Ukrainy i Zaporozża. Warszawa : J. Breslauer, 1858.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 132373 M
35. Stan Oświecenia w Polsce w ostatnich latach panowania Augusta III (1750–1764) / H. Kołłątaj ; z przedm. Henryka Moscickiego. Warszawa : Gebethner i Wolff ; Kraków : G. Gebethner i S-ka, 1905.

Materiały dydaktyczne

Książki:

1. 100 postaci, które tworzyły historię Polski / Andrzej Szwarc, Marek Urbański, Paweł Wieczorkiewicz. Warszawa : „Świat Książki”, 2002.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 226770
2. 1918 : odzyskanie niepodległości przez Polskę : mity, zagadki i tajemnice / Lech Wyszczałski. Toruń : Fundacja Wspierania Współpracy Międzynarodowej imienia Profesora Czesława Mojsiewicza : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2024.
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 49987
3. I i II wojna światowa / [Sławomir Leśniewski]. Wierzchy Parzeńskie : „Fenix”, [2011].
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 238247
4. Atlas historii Polski : mapy, kalendaria, statystyki / [red. atlasu Beata Jan-kowiak-Konik]. Warszawa : „Demart”, 2011.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 241574
5. Bezkrólewie po Zygmuncie Auguście i elekcya króla Henryka / przez Tadeusza Pilińskiego ; [przedm.: St. Tarnowski]. Kraków : [s.n.], 1872 ([Kraków] : Druk. Uniw. Jagiell.).
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 143473 M
6. Bolesław Krzywousty / Józef Mitkowski. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1981.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 183095, WypRz 182597, WypRz 182598

- Filia Kolbuszowa Sygnatura: BKWyp 31690
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 41034, BMWyp 41035
7. Bolesław zwany Chrobrym / Anna Lisowska-Niepokólczycka ; [il. Konstanty Maria Sopoćko]. Wyd. 2. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1989.
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 51131
8. Chrzest Polski / Jerzy Dowiat. Wyd. 3. Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1961.
Filia Leżajsk Sygnatura: BLzWy 2513
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 4089
9. Dynastia Piastów w Polsce / Marek Kazimierz Barański. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 2005.
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 36912
10. Dzieje Polski piastowskiej : (VIII wiek – 1370) / Jerzy Wyrozumski. Kraków : „Fogra”, 1999.
Filia Leżajsk Sygnatura: BLzWy 31652
11. Dzieje Polski późnośredniowiecznej : (1370–1506) / Krzysztof Baczkowski. Kraków : „Fogra”, 1999.
Filia Leżajsk Sygnatura: BLzWy 31653
12. Dzieje Polski późnośredniowiecznej (1370–1506) / Krzysztof Baczkowski. Dzieje Polski i Litwy (1506-1648) / Stanisław Grzybowski. Kraków : „Fogra” ; Warszawa : „Świat Książki”, cop. 2003.
Filia Mielec Sygnatura: BMCzy 55155
13. Historia Polski / Jerzy Topolski. Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, cop 2015.
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 37670
14. Historia Polski : 600 haseł, 2000 ilustracji, 70 map / Witold Sienkiewicz. Warszawa : „Demart”, cop. 2011.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzytR 238433
15. Historia Polski / [teksty i dobór il.] Małgorzata Balsewicz, Elżbieta Olczak ; [oprac. i red map Anna Kamińska i in.]. Warszawa : „Demart”, 2010.
Filia Leżajsk Sygnatura: BLzCz 32690
16. Historia Polski 1505–1764 / Józef Andrzej Gierowski. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1984.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 192879
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 30157, BSdzW 30156, BSdzW 30155
17. Historia Polski 1795–1918 / Andrzej Chwalba. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2000.

- Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 224139, WypRz 224140, CzytR 224138
18. Historia Polski : 1795-1990 / Hanna Dylągowa. Lublin : Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2000.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 224503
19. Historia Polski : 1796-1996 / Leszek Podhorodecki. Warszawa : „Mada”, 1997.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 219458, WypRz 219459
20. Historia Polski 1864-2001 / Antoni Czubiński. Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2002.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 31471
21. Historia Polski : 1918–1945 / Czesław Brzoza, Andrzej Leon Sowa. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2006.
Filia Kolbuszowa Sygnatura: BKWyp 45809, BKWyp 46350
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 33128
Filia Mielec Sygnatura: BMCzy 55900
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 36941
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 32189, BStWy 32190
22. Historia Polski : atlas ilustrowany / red. atlasu Witold Sienkiewicz, Elżbieta Olczak ; oprac. i red. map Konrad Banach [et al.] ; rys. Elżbieta Lubomirska, Wojciech Siwik, Marek Szyszko. Warszawa : „Demart”, 2014.
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzC 44148
23. Historia Polski w komiksowych kadrach / Justyna Czaja. Poznań : Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2010.
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 45081
24. Najnowsza historia Polski. [T. 1], 1914–1945 / Wojciech Roszkowski. Warszawa : „Świat Książki”, 2003.
Filia Leżajsk Sygnatura: BLżWy 31234, BLżWy 31690
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 32297
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzytR 227103
Filia Mielec Sygnatura: BMCzy 54373
25. Najnowsza historia Polski. [T. 2], 1945–1980 / Wojciech Roszkowski. Warszawa : „Świat Książki”, 2003.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzytR 227104
Filia Leżajsk Sygnatura: BLżWy 31235
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 32298
Filia Mielec Sygnatura: BMCzy 54374

26. Najnowsza historia Polski. T. 3, 1980–2006 / Wojciech Roszkowski. Wyd. nowe uzup. Warszawa : „Świat Książki”, 2007.
Filia Leżajsk Sygnatura: BLŻWy 31233
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 56832, BMCzy 56756
27. Niezłomny władca – Władysław Łokietek / Jerzy Centkowski. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1978.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 22753 B
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 18874, BŁWyp 18875
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 31540
28. Od plemion do Rzeczypospolitej : naród, państwo, terytorium w dziejach Polski / Antoni Mączak [i in.] ; red. nauk. Antoni Mączak. Warszawa : „Książka i Wiedza”, cop. 1999.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzytR 222866
29. Odrodzenie Polski / Francesco Tommasini ; [tł. P.G.]. Warszawa : F. Hoesick, 1928.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 136005 M
30. Od Sasa do Lasa 1697–1763 / [aut. tekstu Marek Borucki]. Bydgoszcz : Gazeta Pomorska Media, 2006.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 36812
31. O polski tron : pierwsze wolne elekcje w Polsce / Marek Borucki. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1979.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 172883, WypRz 173262
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 20446
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 35642
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 25914
32. Ostatni monarcha : opowieść o Stanisławie Augustie Poniatowskim / Elżbieta Centkowska. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1978.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 168827, WypRz 168559, WypRz 168560
Filia Kolbuszowa Sygnatura: BKWyp 27394
Filia Łańcut Sygnatura: BŁWyp 19593
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 33334
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 37001
33. Pamiątki po Piastach i Jagiellonach pozostałe w wierzeniach, tradycji i zabytkach / Mieczysław Offmański. Warszawa : M. Arct, 1905
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 152809 M

34. Początki Jagiellonów 1400–1447 / [aut. tekstu Marek Borucki]. Bydgoszcz : Gazeta Pomorska Media, 2006.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 36805
35. Polska X–XI wieku / Stanisław Kętrzyński ; oprac. i posł. opatrz. Aleksander Gieysztor. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 36891, WypRz 36975
Filia Kolbuszowa Sygnatura: BKWyp 5578
Filia Leżajsk Sygnatura: BLzWy 2983
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 3038, BSdzW 5385
36. Polska czasów Łokietka/Jan Baszkiewicz. Warszawa : „Wiedza Powszechna”,
Filia Kolbuszowa Sygnatura: BKWyp 12216, BKWyp 12362
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 13368
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 14241
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 8551
37. Polska – losy państwa i narodu / Henryk Samsonowicz [i in.]. Wyd. 2 popr. i uzup. Warszawa : „Iskry”, 1995.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzytR 218237
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 52365
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 35374, BSdzW 35383
38. Polska Piastów 1039–1200 / [aut. tekstu Marek Borucki]. Bydgoszcz : Gazeta Pomorska Media, 2006.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 36802
39. Polska Wazów 1630–1668 / [aut. tekstu Marek Borucki]. Bydgoszcz : Gazeta Pomorska Media, 2006.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 36810
40. Polskie siły zbrojne w czasach Bolesława Chrobrego : zarys strategii i taktyki / Andrzej Nadolski. Łódź ; Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1956.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 15310
41. Rządy Sobieskiego 1669–1696 / [aut. tekstu Marek Borucki]. Bydgoszcz : Gazeta Pomorska Media, 2006.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 36811
42. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Cz. 1, Srebrny wiek / Paweł Jasienica. Wyd. 6 w tej edycji. Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1992.
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 28804
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 34430
43. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Cz. 2, Calamitatis regnum / Paweł Ja-

- sienica. Wyd. 6 w tej edycji. Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1992.
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 34431
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 28805
44. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Cz. 3, Dzieje agonii / Paweł Jasienica. Wyd. 6 w tej edycji. Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1992.
Filia Sędziszów Sygnatura: BSdzW 34432
Filia Strzyżów Sygnatura: BStWy 28806
45. Szkolny słownik historii Polski : czasy porobiorowe 1795–1918 / Jerzy Skowronek, Bogdan Snoch. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1997.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzytR 219892
46. Trzy powstania narodowe : kościuszkowskie, listopadowe, styczniowe / Stefan Kieniewicz, Andrzej Zahorski, Władysław Zajewski ; pod red. W. Zajewskiego ; Instytut Historii. Polska Akademia Nauk. Wyd. 2 popr. i uzup. Warszawa : „Książka i Wiedza”, 1994.
Filia Mielec Sygnatura: BMWyp 51688
47. Ustrój polityczny ziem polskich w czasach przedpiastowskich / Zygmunt Wojciechowski. Lwów : Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, 1927.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 145028 M
48. Zarys historii Polski / Anatol Lewicki ; oprac. i uzup. Jan Friedberg. Wyd. szkolne 12. Warszawa : Gebethner i Wolff, [1923] (Kraków : W. L. Anczyc).
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 525 M
49. Zarys historii polskiej aż do najnowszych czasów / Anatol Lewicki. Wyd. 5 / przejrane i uzup. przez Henryka Mościckiego. Warszawa [i in.] : Gebethner i Wolff ; Kraków : G. Gebethner i Spółka, 1913. (Kraków : W. L. Anczyc).
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: CzZCh 110632 M

Artykuły:

1. Bolesławowe denary / Wojciech Kalwat. – 2025. // *Mówią Wieki.* – 2025, nr 4, s. 24–28.
2. Chrzest Mieszka I - świadomy wybór czy konieczność polityczna? / Andrzej Pleszczyński. // *Mówią Wieki.* – 2016, nr 4, s. 8–12 .
3. Drużyna Mieszka I : rdzeń wczesnego państwa / Andrzej Pleszczyński. // *Mówią Wieki.* - 2016, nr 8, s. 14–17.

4. Europejski sen Mieszka I / Anna Piotrowska.// Wiedza i Życie. - 2005, nr 11, s. 20–23.
5. Francuskie spojrzenie na „polską anarchię” / Marek Kunicki-Goldfinger.// Mówią Wieki. - 2013, nr 2 s. 14–16.
6. Jadwiga Andegaweńska i Bona Sforza : wokół wzorców i antywzorców wychowawczych w podręcznikach dziejów Polski XIX stulecia / Mariola Hoszowska.//W: Staropolski etos wychowania. - Białystok : „Trans Humana”, 2006. - s. 71–84.
7. Jak Władysław Jagiełło ścigał Krzyżaków pod Grunwaldem / Dariusz Piwowarczyk.// Mówią Wieki. - 2014, nr 7, s. 34–38.
8. Jak Piastowie Polskę chrzcili : o legendzie i rzeczywistości / Stanisław Rosik. - 2025. // Mówią Wieki. - 2025, nr 4, s. 16–19.
9. Jak wyglądała pieczęć Mieszka I / Marcin Helbionek.// Mówią Wieki. - 2006, nr 10, s. 34–39.
10. Kod Władysława Jagiełły / Rafał Jaworski.// Mówią Wieki. - 2006, nr 4, s. 10–16.
11. Koronacja Bolesława Chrobrego Wielkiego i korona pierwszego króla Polski / Tomisław Giergiel. - 2025. // Mówią Wieki. - 2025, nr 4, s. 34–37.
12. Konfederacja barska 1768-1772 / Ewa Danowska. - 2023.// Mówią Wieki. - 2023, nr 2, s. 52–55.
13. Mieszko I / Jakub Juszyński.// Mówią Wieki. - 2019, nr 8, s. 29–33.
14. Mieszko i Bolesław - budowniczości państwa piastowskiego / Przemysław Urbańczyk. - 2025. // Mówią Wieki. - 2025, nr 4, s. 12–15.
15. Mieszko I i Dobrawa, czyli sojusz Polski z Czechami / Robert F. Barkowski.// Mówią Wieki. - 2016, nr 4, s. 13–17.
16. „Mieszko I – I Polski VIP” : scenariusz lekcji / Marta Sierant.// Wiadomości Historyczne. - 2017, nr 2, s. 30–34.
17. Mieszko I Innowator - o innowacjach, które stworzyły Polskę / Maichał Janik.// Mówią Wieki. - 2017, nr 2, s. 20–23.
18. Mieszko I - nasz patron : projekt edukacyjny / Irena Dudaryk [i in.].// Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 10, s. 22–23.
19. My czy oni, czyli Kto ponosi winę za rozbiory / Zofia Zielińska. - 2020.// Mówią Wieki. - 2020, nr 3, s. 58–62.
20. Niełatwe dzieje księgozbioru Stanisława Augusta / Dorota Pietrzkiwicz. - 2023. // Poradnik Bibliotekarza. - 2023, nr 2, s. 5–9.
21. Nie tylko Szkoła Rycerska : reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego / Piotr Kroll. - 2020.// Mówią Wieki. - 2020, nr 3, s. 53–57.

22. „Nihil novi sub sole”, czyli Kontrola wesel w Krakowie XIV wieku / przełożył z łaciny Grzegorz Myśliwski. - 2020. // *Mówią Wieki*. - 2020, nr 9, s. 6.
23. Nieródka i lubieżny król : Adelajda heska i Kazimierz Wielki / Jerzy Besala.// *Mówią Wieki*. - 2014, nr 2, s. 58–61.
24. Nowe czy powtórne świata polskiego tworzenie? / Piotr Ugniewski. - 2021.// *Mówią Wieki*. - 2021, nr 5, s. 10–13.
25. Ostatnia taka unia - Stefan Batory w Polsce i Siedmiogrodzie / Dariusz Milewski.// *Mówią Wieki*. - 2019, nr 5, s. 13–16.
26. Początki Mieszka I / Paweł Żmudzki.// *Mówią Wieki*. - 2016, nr 12, s. 42–45.
27. Polska w Europie Brunona z Kwerfurtu - wskazówki dydaktyczne / Stanisław Zajac.// *Wiadomości Historyczne*. - 2016, nr 4, s. 46–50
28. Przy pokerowym stoliku o chrzcie Mieszka I / Anna Kowalska-Pietrzak. - 2020.// *Wiadomości Historyczne*. - 2020, nr 1, s. 26–32.
29. Stefan Batory / Dariusz Milewski.// *Mówią Wieki*. - 2015, nr 2, wkł. *Mówią wieki w szkole*, s. 4–7.
30. Stanisław August - król czasów tragicznych / Zofia Zielińska.// *Mówią Wieki*. - 2015, nr 12, s. 76–79.
31. Zanim Niemcy stali się „złymi” Niemcami / Paweł Żmudzki. - 2021.// *Mówią Wieki*. - 2021, nr 6, s. 12–16.
32. Władysław Jagiełło w polskiej pamięci historycznej / Piotr Węcowski.// *Mówią Wieki*. - 2015, nr 9, s. 53–60.
33. Łokietek w prawdzie i legendzie : quiz dla uczniów szkoły podstawowej / Marta Regucka.// *Wychowawca*. - 2010, nr 11, s. 28–29.

Scenariusze zajęć:

1. Bóg, honor, ojczyzna a pokolenie hip-hopowe / Leokadia Pawliszak // *Polski w Praktyce*. - 2012, nr 3, s. 15–16
2. 966 Chrzest Polski / Aleksandra Klusek.// *Wychowawca*. - 2016, nr 3, s. 30–32.
3. Chrzest Polski : scenariusz dla uczniów gimnazjum i VI klasy szkoły podstawowej / Paweł Janicki.// *Wychowawca*. - 2016, nr 2, s. 32–33.
4. Dzieje Polski - Piastowie / Małgorzata Sasin. - 2023.// *Wychowawca*. - 2023, nr 4, s. 32–33.
5. „Gospodarka, głupcze!” – scenariusz lekcji wiedzy o społeczeństwie poświęconych kształtowaniu postaw patriotycznych i obywatelskich / Mariola Pilarz // *Wiadomości Historyczne* . - 2017, nr 5, s. 20–25.

6. Lekcja z wykorzystaniem streamingu / Michał Luberda. - 2020.// Biblioteka w Szkole. - 2020, nr 7–8, wkładka: Biblioteka Centrum Informacji, nr 3, s. 24–27.
7. Ludzie średniowiecza : scenariusz lekcji z przedmiotu historia i społeczeństwo / Michał Luberda.// Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 11, wkł. Biblioteka Centrum Informacji, nr 4, s. 24–25.
8. „Mieszko I – I Polski VIP” : scenariusz lekcji / Marta Sierant.// Wiadomości Historyczne. - 2017, nr 2, s. 30–34.
9. Opowieść dziadka - śladami niedźwiedzia Wojtka / scenariusz lekcji / Dorota Mucha.// Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 7–8, s. 24–25.
10. Patriotyzm - tak, ale... / Grzegorz Gołaszewski // Język Polski w Liceum . - R. 21, nr 2006/2007, s. 10–21.
11. Sen o Polsce, czyli dziwne obrazy prawdziwej historii : konkurs na scenariusz dotyczący historii Polski / Robert Idkowiak.// Wychowawca. - 2017, nr 5, s. 28–33.
12. W kraju Mieszka I : (scenariusz lekcji historii w klasie V szkoły podstawowej) / Beata Stępień.// Wszystko dla Szkoły. - 2011, nr 10, s. 15.

Gry edukacyjne:

1. Bitwa Warszawska [Gra planszowa] / projektant gry: Michał Sieńko ; ilustracje: Paweł Kurowski ; redakcja merytoryczna i posłowie: Piotr Krukowski. - Wydanie I. Warszawa : Zielona Sowa, copyright 2020.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 29
2. Niepodległa [gra planszowa] / projekt gry Jan Madejski ; projekt graficzny i ilustracje Roman Kucharski. - Wydanie II poprawione. - Warszawa : Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2019.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 11
3. Wielki quiz o Polsce [Gra] : ilustrowana gra językowa / [autorka: Iwona Stempek]. - Wydanie pierwsze. - Kraków : Polish-courses.com, 2019.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 82
4. Wielcy Polacy : historyczna gra edukacyjna / pomysł i zasady gry: Julia Pogorzelska ; ilustracje: Przemysław Sałamacha. - Częstochowa : Adamigo, copyright 2018.
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 118
5. Tego nie nauczą cię w szkole [gra edukacyjna] : dowiedz się czegoś nowego i przekonaj się, jak wiele wiesz o Polsce! Cz. 3. - Białystok : Kangur, [2023].
Biblioteka Rzeszów Sygnatura: WypRz 110

Powyższa bibliografia prezentuje wybrane materiały dotyczące szeroko rozumianej historii Państwa Polskiego. Jest to literatura w wyborze, ukazująca jedynie część spośród bogatych zbiorów dydaktycznych i naukowych. Zapraszamy do odwiedzenia Biblioteki „pod dobrym adresem” przy ul. Gałęzowskiego 4, gdzie każdy Czytelnik może nie tylko sięgnąć po prezentowane publikacje, ale także odkryć wiele wartościowych materiałów, pozwalających poznawać historię Polski.

Opr.: **Agnieszka Stawarz** (*Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów*) i **Renata Bąk** (*Dział Udostępniania Zbiorów, Czytelnia Czasopism i Zbiorów Chronionych*) – nauczyciele bibliotekarze w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej przy PZPW w Rzeszowie.
